

ХРОНІКА ПРОЄКТУ

Проектна команда:

Попова Катерина, Перельот Катерина, Купчинська Вероніка,
учениці 10-А класу Миколаївського ліцею імені Миколи Аркаса

Консультантка проєктної команди:

Лободовська Ірина Олександрівна, вчитель історії та
правознавства Миколаївського ліцею імені Миколи Аркаса

ВІТАЮ!

Я, Лободовська Ірина

Вчителька історії Миколаївського ліцею
імені Миколи Аркаса

Наукова керівниця учнівських науково-
дослідницьких проєктів МАН при
Миколаївському обласному Центрі національно-
патріотичного виховання, туризму та краєзнавства
учнівської молоді

Консультантка проєктних учнівських команд

КАТЕРИНА ПОПОВА

ЦІННОСТІ

СІМ'Я
САМОРОЗВИТОК
НЕЗАЛЕЖНІСТЬ
КАР'ЄРА

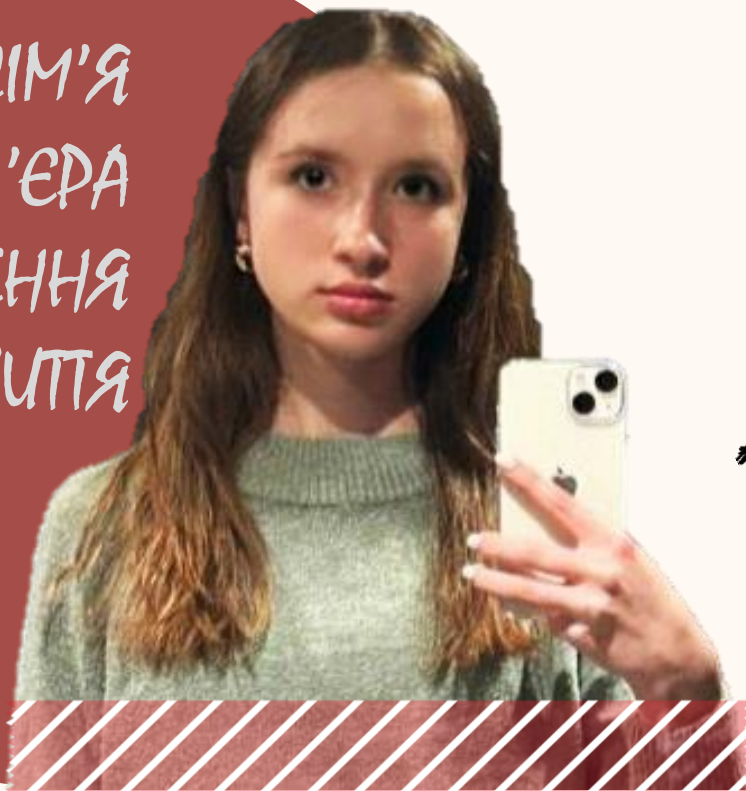
УЧЕНИЦЯ 10-А КЛАСУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО ЛІЦЕЮ
ІМЕНІ МИКОЛИ АРКАСА

Суперсила сучасних
дівчат

не дозволити
нікому і нікому
відректися від
власного Я

ЦІННОСТІ

СІМ'Я
КАР'ЄРА
ЗАДОВОЛЕННЯ
ВІД ЖИТТЯ

УЧЕНИЦЯ 10-А КЛАСУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО ЛІЦЕЮ
ІМЕНІ МИКОЛИ АРКАСА

↙
Суперсила сучасних
дівчат

“Вміння поєднувати
неможливане”

Суперсила сучасних
дівчат

Вірити в себе та
свої здібності!

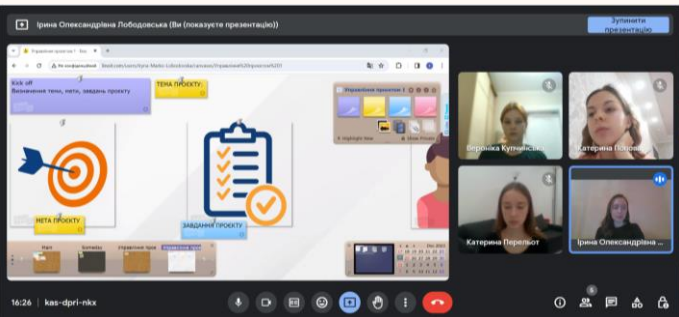
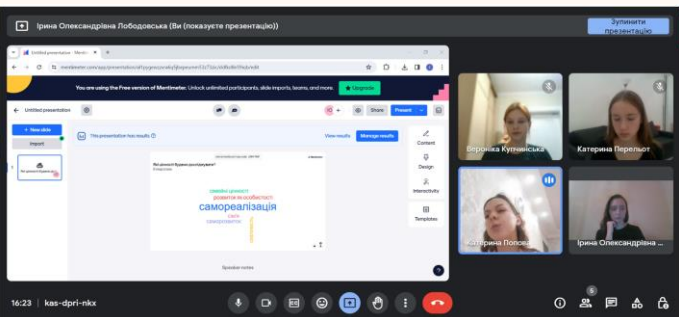
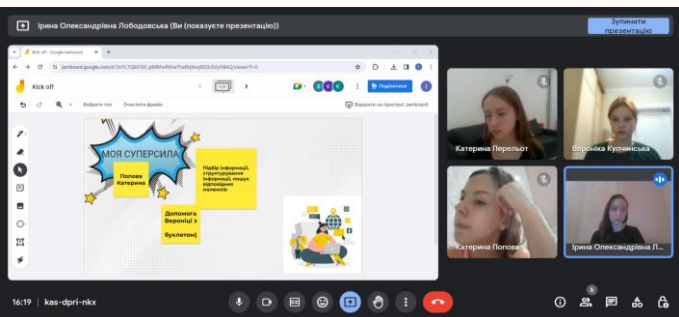
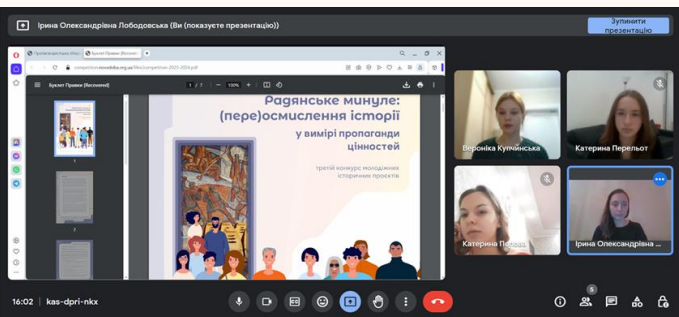
ЦІННОСТІ

УЧЕНИЦЯ 10-А КЛАСУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО ЛІЦЕЮ
ІМЕНІ МИКОЛИ АРКАСА

САМОРОЗВИТОК
ГАРМОНІЙНЕ ПОЄДНАННЯ УСІХ АСПЕКТІВ ЖИТТЯ
КАР'ЄРА
ДОПОМОГТИ РОЗВИВАТИСЬ КРАЇНІ
СТВОРЮВАТИ БЛИЗЬКІ СТОСУНКИ З ЛЮДЬМИ

СПІЛЬНОТВОРЕННЯ
ПРОЄКТНОЇ КОМАНДИ

DETAILS

Ціль зустрічі: ознайомити членів/членкинь проєктної групи із вимогами замовників, виробити стратегічне бачення роботи над проєктом, створити умови для командотворення

Учасники/ці: членкині проєктної команди

Час: 16:00 – 17:00

Планування проєктної роботи в застосунку Trello

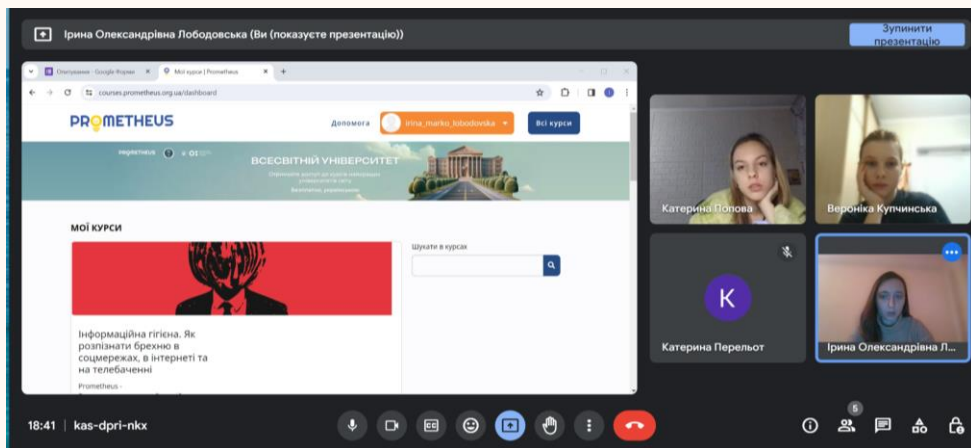
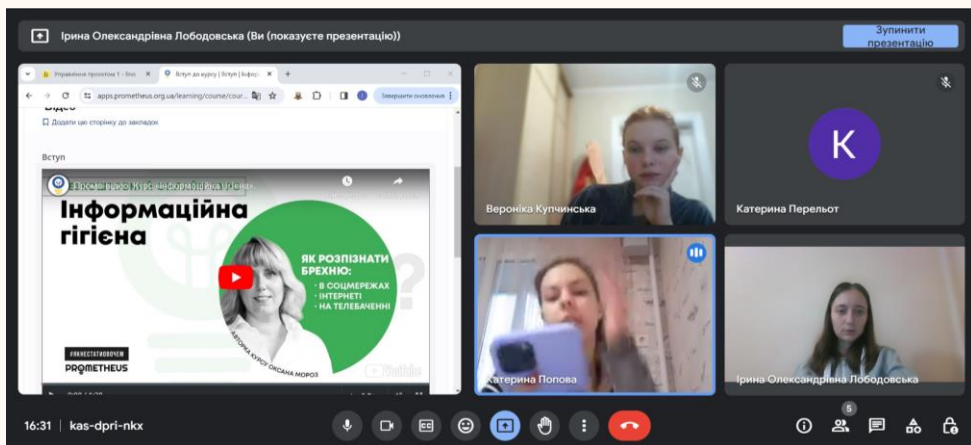
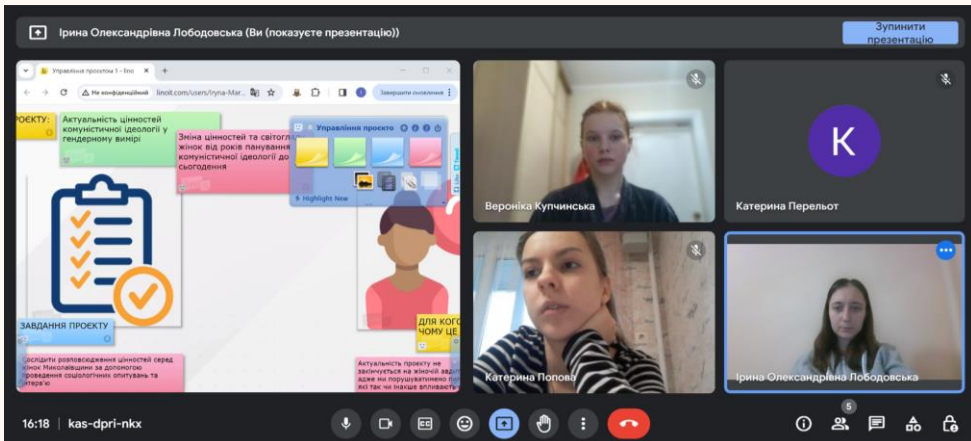
Проведено вправу «Вітрильник»

Лютий 2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Завдання установчої наради:

- створити спільне проєктне бачення, враховуючи побажання замовника та специфікації проєкту;
- визначити канали внутрішньої комунікації команди;
- прийняти спільні правила взаємодії;
- сформуванати цілі проєкту;
- короткий опис проєкту;
- визначити план дій проєктної команди;
- представити членів робочої групи;
- запропонувати основні правила комунікації;
- намітити подальші дії.

DETAILS

Ціль зустрічі: розробка
детального плану реалізації
проєкту

Учасники/ці: членкині
проєктної команди

Час: 16:00 – 17:00

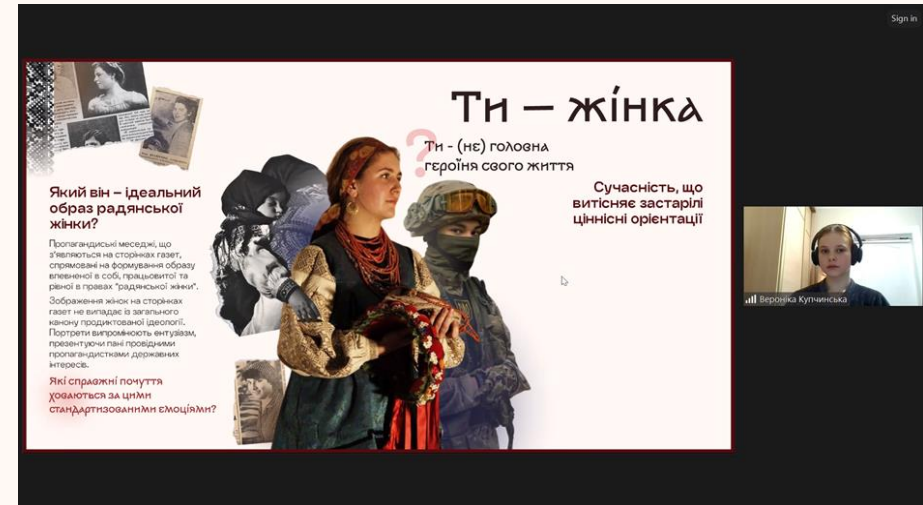
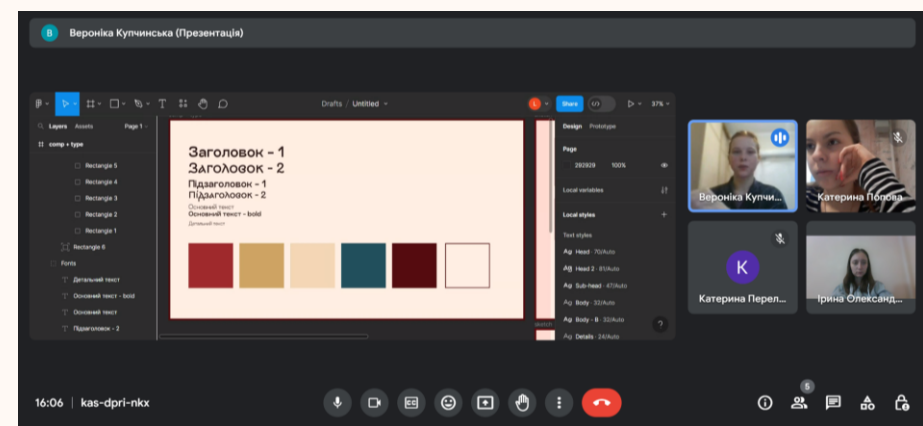
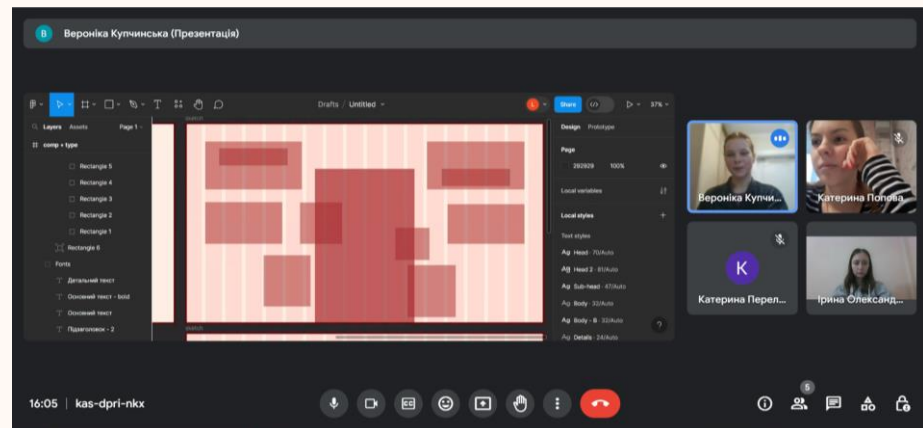
Лютий
2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Завдання установчої наради:

- створити спільне проєктне бачення, враховуючи побажання замовника та специфікації проєкту;
- визначити канали внутрішньої комунікації команди;
- прийняти спільні правила взаємодії;
- сформуванати цілі проєкту;
- короткий опис проєкту;
- визначити план дій проєктної команди;
- представити членів робочої групи;
- запропонувати основні правила комунікації;
- намітити подальші дії.

РОЗРОБКА ПРОЄКТНОГО ПРОДУКТУ

DETAILS

Ціль зустрічі: розробка детального плану реалізації проєкту, створення шаблону проєктного продукту

Учасники/ці: членкині проєктної команди

Час: 16:00 – 17:00

Лютий 2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

НАВЧАННЯ

Лютий 2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

DETAILS

Ціль проходження онлайн-курсів: розібратися у методах пропаганди та зрозуміти, як не наступити на інформаційні міни ворога.

Учасники/ці: члени/членкині проєктної команди

- базові інструменти інформаційної гігієни під час війни;
- основи фільтрування інформації та розпізнавання брехні;
- навички, що дозволять самостійно приймати рішення та відчувати себе безпечно серед інформаційного шуму під час війни;
- розуміння щодо необхідності систематичного розвитку компетентності медіаграмотності.

Оксана Мороз

Українська комунікаційниця, відеоблогерка, лекторка, письменниця та засновниця волонтерської ініціативи «Як не стати овочем?»

ЕКСПЕРТНА
КОМУНІКАЦІЯ

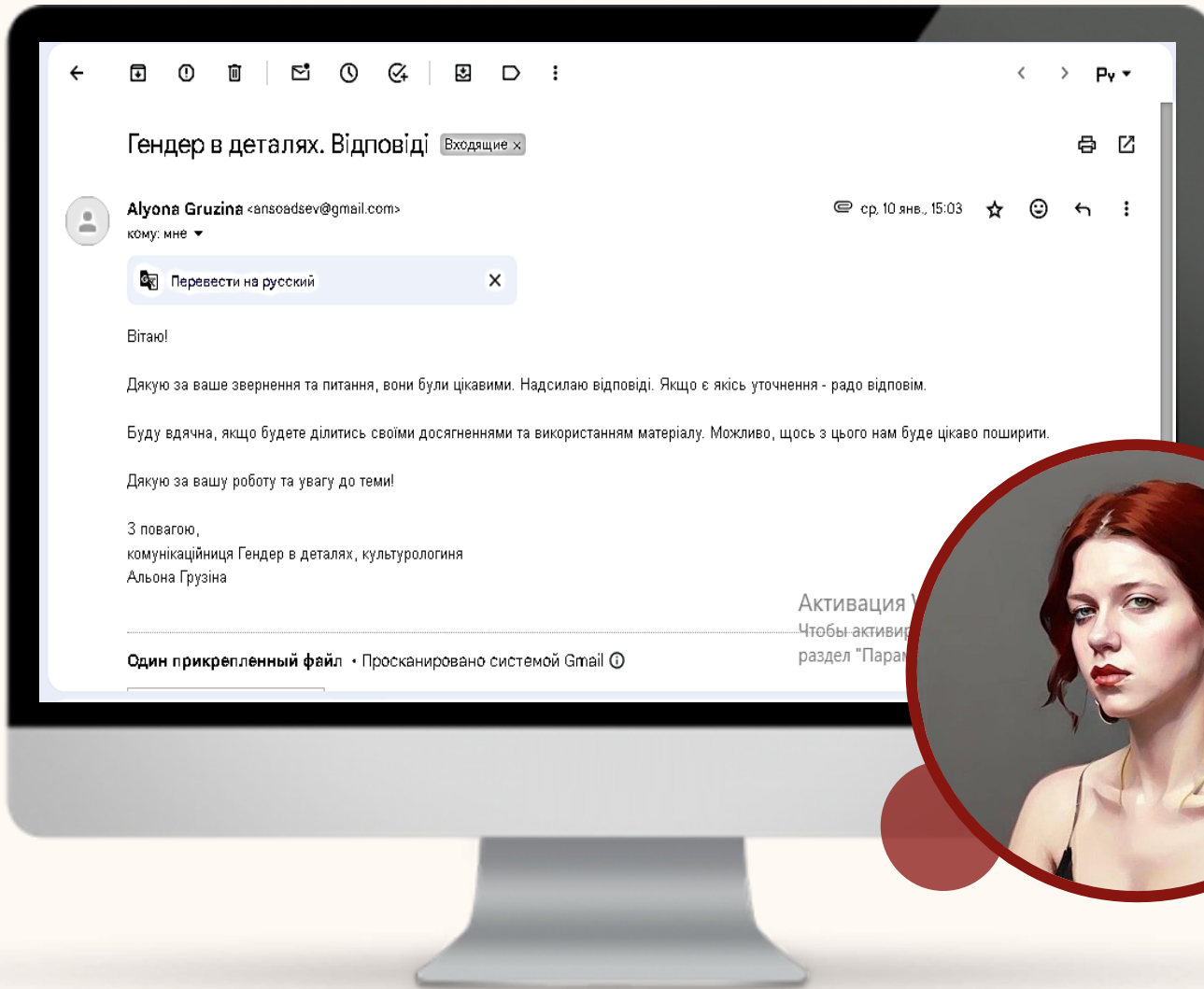

ГЕНДЕР

в деталях

Лютий
2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Альона Грузіна

Культурологиня, комунікаційниця Гендер в деталях

- Як Ви вважаєте, якою є роль жінки в сучасній Україні?

Насправді, в сучасній Україні важко говорити про одну роль. Дійсно, ми говоримо, що феміністкам ще є над чим працювати і не у всіх аспектах вже є рівність, але, тим не менш, багато сфер вже доступні жінкам. В сучасній Україні ми можемо говорити про традиційну роль матері – як це, виховувати дитину під час війни, захищати її, майже самостійно навчати у прифронтових регіонах, приймати рішення залишитись під обстрілами або наважатись виїхати у невідомість. Ми можемо говорити про жінок-військових, які попри стереотипи, попри недостатню забезпеченість, попри ризики все одно йдуть воювати та захищати нас із вами. Можемо говорити про волонтерок, про працівниць різних сфер, про вчительок і викладачок. Про дуже і дуже багатьох. Роль української жінки не є однією, спільною і уніфікованою. Водночас, кожна з цих ролей є важливою.

Альона Грузіна

Культурологиня, комунікаційниця
Гендер в деталях

- Яким чином українське жіноцтво впливатиме на розбудову нашої держави після Перемоги?

Для держави важливо залучати жінок після війни у відбудову. Насправді, феміністична оптика, якби була застосована раніше, вже могла б полегшити нашу сучасність. Наприклад, феміністки роками говорили про те, що міста не є інклюзивними. Мамі із візочком дуже важко у сучасному місті. У великих містах на кшталт Харкова або Києва банальні підземні переходи та метро не всі облаштовані пандусами, у старих західних містах на кшталт Львова або Івано-Франківська надають перевагу збереженню бруківки, а не безпеці містянок. Сьогодні в наслідок війни ми маємо багато людей з інвалідністю як серед військових, так і серед цивільних. З кожним днем їх більшає. Це вже не поодинокі випадки, це суспільна проблема, для вирішення якої треба покращувати умови, але роками на це не звертали уваги.

Крім того, все ж варто зазначити, що на сьогоднішній день у лавах ЗСУ близька 60 тисяч жінок. Усі інші військовослужбовці – це чоловіки. Відповідно, ми маємо більш кількість втрат та поранень саме серед чоловічого населення. Чимала кількість цих людей, навіть не маючи серйозних поранень, після війни повинні будуть проходити психологічну реабілітацію. Все це в комплексі зменшує кількість чоловіків, які зможуть повноцінно долучитись до процесів відбудови, а значить, станом на сьогодні, передбачається, що це більшою мірою ляже на жіночі плечі. Однак традиційно все ще жінки займаються побутом, дітьми, доглядом за літніми родич(к)ами тощо. Аби жінки могли бути повноцінно залученими в процеси відбудови, має інакше працювати соціальна сфера, яка більше візьме на себе забезпечення дітей і літніх, розподіл побуту тощо.

- Як війна вплинула на зміну цінностей/пріоритетів/бажань сучасної жінки?

Звісно, повномасштабна війна зараз є нашою спільною і головною проблемою, саме вихід зі стану війни є, певно, пріоритетом будь-якої людини. Всі інші категорії є дуже індивідуальними. Єдине спільне, що ми можемо зазначити: багато жінок лишилися наодинці, часто – наодинці із дітьми, оскільки їхні чоловіки є мобілізованими або ж добровільно пішли служити. Якщо раніше побут та заробіток був питаннях двох людей, то тепер, здебільшого, стає питанням однієї людини. Водночас ринок праці дуже просідає від міста до міста, особливо, в прифронтових регіонах високий рівень безробіття, це пов'язано як і з безпековою ситуацією, так із відсутністю попиту, так і, банально, із тим, що місце роботи могло бути зруйнованим. Тож, певно, основний пріоритет кожної – захистити себе та своїх близьких, забезпечити принаймні сьогодні, не кажучи вже про майбутнє.

Альона Грузіна

Культурологиня, комунікаційниця
 Гендер в деталях

- Які стереотипи досі впливають на жінку? Наведіть, будь ласка, приклади жіночого спротиву застарілим соціальним нормам (історичний аспект)?

Гендерні стереотипи та упередження ставлення щодо жінок досі існують, хоча багатьом людям здається, що це не так. Яскравими проявами цього є перебування жінок в армії: ми знаємо про відсутність нормального забезпечення (хоча, на жаль, це стає загальною проблемою), про стереотипи та сексуальні домагання, про те, що жінкам важче пробитися до бойових посад, навіть якщо вони мають на це бажання та відповідну фізичну підготовку.

На багатьох цивільних жінок вішають зобов'язання змусити чоловіків йти воювати, нібито це відповідальність жінки за свого чоловіка. Схожа ситуація була в часи Першої світової війни, коли британський адмірал Чарльз Фіцджеральд закликав вручати чоловікам призовного віку Біле Перо – символ боягузтва і ухиляння від військової служби. Це робили жінки, перебуваючи ніби в ролі хранительок традицій.

Водночас схвально реагують на жінок у війську на традиційних посадах – як помічниці. Якщо ти волонтерка – це добре, бо ти лише допомагаєш, а не щось суттєве робиш. Якщо ти медикиня або кухарка – то це теж дотримання традиційного розподілу ролей, яке схвалюється. І ми знаємо про багацько жінок на таких посадах в часи Другої світової. Але от бойові – це виключення, про які не надто личить говорити. І які намагаються замовчувати до сьогодні.

- Чи прослідковується позитивна динаміка щодо зміни уявлення про жінку у сучасному українському суспільстві?

Так, звісно. На щастя, позитивну динаміку ми маємо. Це і поступове збільшення представлення жінок в різних сферах. Наприклад, у IX скликанні кількість жінок у Верховній Раді збільшилась до 21% в порівнянні з I скликанням, де частка жінок становила 2,5%. Зменшення різниці в оплаті праці За останні 5 років в Україні розрив в оплаті праці між жінками та чоловіками зменшився з 26% до 18,6% — це 7,4%. Низка законів – як-то Закон «Про заборону сексизму в рекламі», «Заборона дискримінації за статтю», сексуальною орієнтацією чи гендерною ідентичністю, Закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству, ратифікація Стамбульської конвенції» тощо. Все це не може не впливати на нову суспільну думку.

Альона Грүзіна

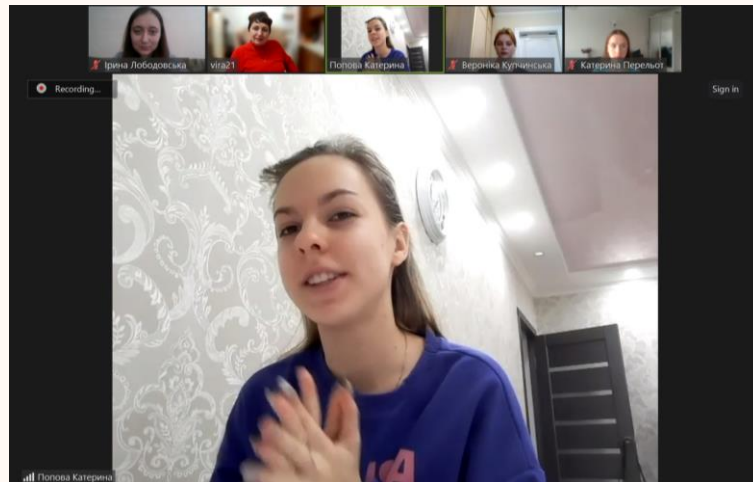
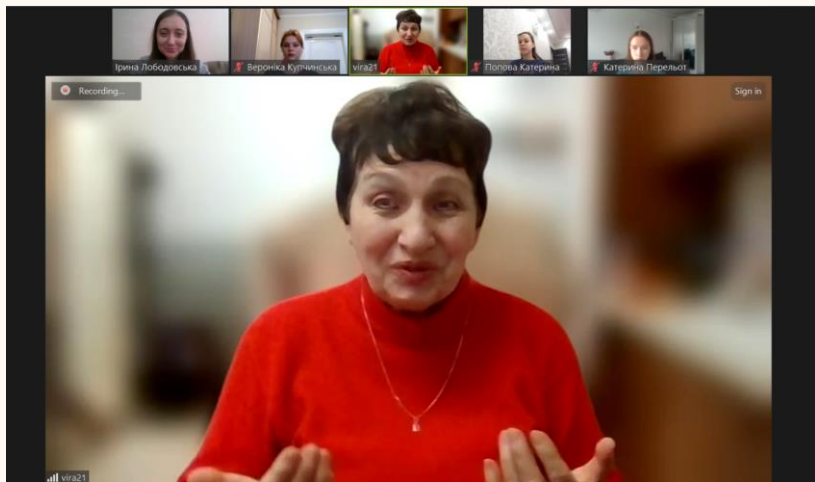
Культурологиня, комунікаційниця
 Гендер в деталях

- Яким чином ЗМІ впливає на формування ціннісних орієнтирів сучасної жінки?

Від ЗМІ насправді багато що залежить. Адже більша їх частина подають новини не нейтрально, а з певною оцінкою, яку ми можемо навіть не зчитати спочатку, але несвідомо формувати свою думку, відштовхуючись від конкретного матеріалу. ЗМІ висвітлюють публічну події, діяльність різних організацій, а також злочини, порушення тощо. Чим об'єктивніше ЗМІ надають інформацію, у тому числі, наприклад, не звинувачуючи жертв зґвалтування, посилаючись на правдиві статистики, беручи коментарі в експертів та експерток з теми, а не просто медійних особистостей – тим більше в нас шансів на формування здорового суспільства, яке буде усвідомлювати, що права людини завжди на часі і це є важливим нагальним питанням.

- Які б ви виокремили три цінності сучасної української жінки?

- Незалежність
- Можливість і право себе захистити
- Свобода вибору

Онлайн-зустріч із Вірою Іванівною Марущак – українською письменницею-прозаїком, журналісткою, вчителькою, бібліотекаркою, волонтеркою, з 2006 року членкинею національної Спілки письменників України.

Лютий

2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Цінність - це

ГОВОРИТИ ПРАВДУ, ПРО НАЙТРАГІЧНІШІ СТОРІНКИ

ВІРА МАРУЩАК

ПУСТЕЛЯ ГОЛОДОМОР
Український південь

НАШОЇ ІСТОРІЇ

Заява на використання матеріалів інтерв'ю.

Миколаїв 11 січня 2024р.

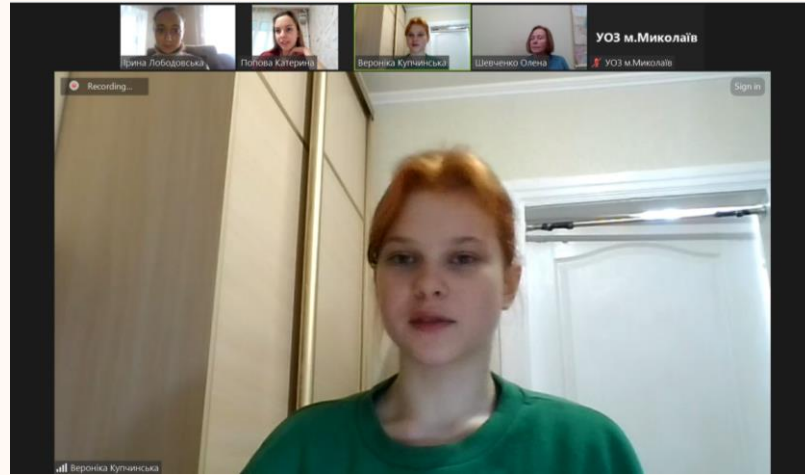
Я, Марущак Віра Іванівна підтверджую, що передала відеозапис свого інтерв'ю для збереження і використання з найкращою й актуальною метою.

Я передаю Миколаївському ліцею ім. М. Аркаса цю правду на використання його інтерв'ю без обмежень.

Моє ім'я може гідно вжити як джерело інформації.

Мені відомо про те, що відеозапис буде використано в рамках дослідницького проекту "Радянська минула: величезна історія. Третій конкурсне міжнародних історичних проєктів у вищій проєкції цінностей".

11 січня 2024р. В.І.Р.

Онлайн-зустріч із чиняковою лудмилою борисівною,
лікарки-генекологині міської лікарні №1
м. Миколаєва

Лютий

2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

Заява на використання матеріалів інтерв'ю

м. Миколаїв 18.01.2024

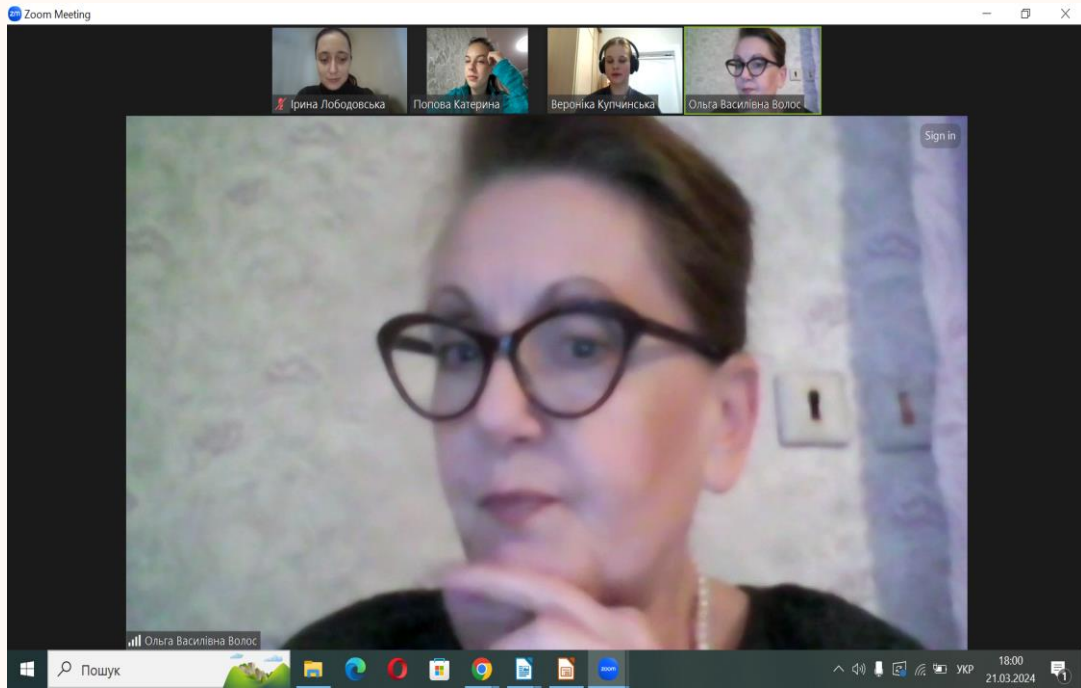
Я, Чинякова Людмила Борисівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
підтверджую, що передав(ла) фоно/відео запис свого інтерв'ю для збереження й використання з навчальною й академічною метою.

Я передаю Миколаївському ліцею імені Миколи Архаса усі права на використання мого інтерв'ю за винятком наступних обмежень (якщо вони є)
.....

Моє ім'я може (не може) згадуватися як джерело інформації.

Мені відомо про те, що фоно/відео запис мого інтерв'ю буде використане в рамках дослідницького проекту «Радянське минуле: (пере)осмислення історії. Третій конкурс молодіжних історичних проєктів. У вимірі пропаганди цінностей».

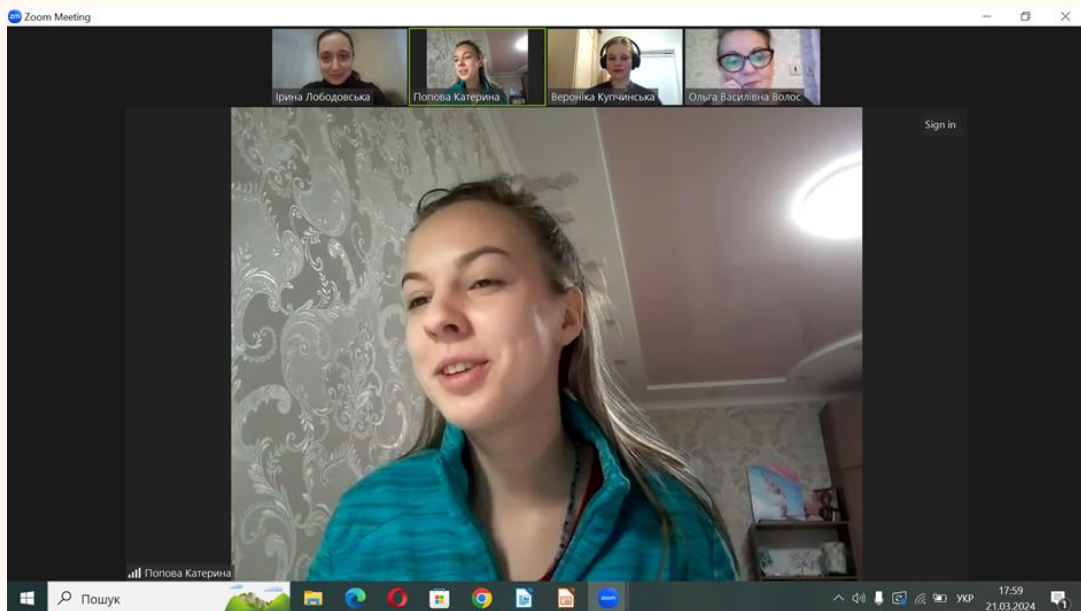
18.01.2024

Ольга Волос, кандидатка історичних наук, методист кафедри суспільствознавчих дисциплін МОІППО

Березень 2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Консультативна зустріч із Катериною Бербомяною, співробітницею Миколаївського обласного краєзначого музею «Старофлотські казарми»

Березень

2024

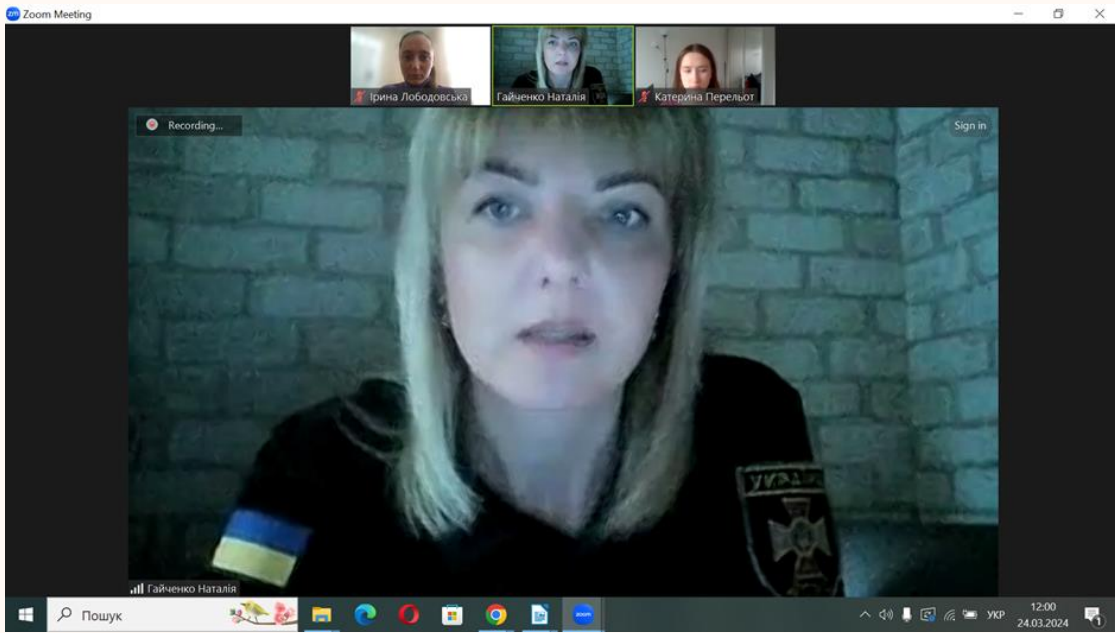
П	В	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Лариса Мучник, шахістка. Фото із архівів Миколаївського обласного краєзначого музею «Старофлотські казарми»

Наталя Христова. Життєвий символ Віри. Пам'яті Віри Павлівни Чернявської 15.05.2020 р. «Вечерний Николаев»

Онлайн-зустріч із Наталією Миколаївною Гайченко,
адміністраторкою пожежно-рятувальної служби Головного
управління ДСНС України у
Миколаївській області

Березень 2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Завдяки використанню матеріалів інтерв'ю
м. Миколаїв

Я, Гайченко Наталія Миколаївна, підтверджую, що
передала фото/відео дане свого інтерв'ю для збереження
й використання з метою якою б яваремічного
мемора.

Я передаю миколаївському міському історичному архіву
цей файл на використанні його інтерв'ю як
визначеною історичних об'єктів (якщо вони є)
історично.

Моя історія мене здарувалися як зберегло історичності
моя історія про не, що фото/відео дане свого інтерв'ю
буде використане в рамках дослідницького проекту
"Радянське минуле: (пер)осмислення історії. Фікція і
конкуренція модернічних історичних проєктів. У великій
пропаганді чужинності".

17.03.2024.

[Signature] Гайченко Н.М.

АПРОБАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

BREAKING → «ПОЧЕСНИЙ ЖИТЕЛЬ НАШИХ ДУШ» І «НАШ БУКОВИНСЬК...»

Home > КРАЄЗНАВСТВО

Журнал "Золота ПЕКТОРАЛЬ"
(архів паперового видання)

Видавництво "Золота
ПЕКТОРАЛЬ" (2019 р.)

Маріанна Кіянопська

**ГЕМАТОМА ГАВАЧА:
ЖИВИ ПЕРЕТВОРЕННЯ**

Ти — жінка! Ти — (не)головна героїня свого життя?

Володимир Погорецький 13.03.2024 КРАЄЗНАВСТВО, НОВИНИ, СЛАЙДБАР

(характеристика образу "радянської жінки" на основі аналізу миколаївської преси 60-80-х рр. ХХ ст.)

"Соціалізм назавжди покінчив з безправ'ям і гнобленням жінок, відкрив необмежені можливості для розквіту їхніх творчих сил."

("Радянським жінкам", стаття з газети "Ленінське плем'я"

в день святкування 8 березня 1978 р.)

Досить гучна заява! Та чи правда?

Давайте розбиратися.

Місце жінок в радянській період було доволі неоднозначним. Попри те, що комуністична партія пропагувала рівність обох статей, не слід забувати про зумисне переслідування владою власних інтересів щодо жіночого питання. Адже партійна верхівка активно сприяла формуванню образу ідеальної жінки в свідомості громадян задля її активного залучення у процес будівництва держави.

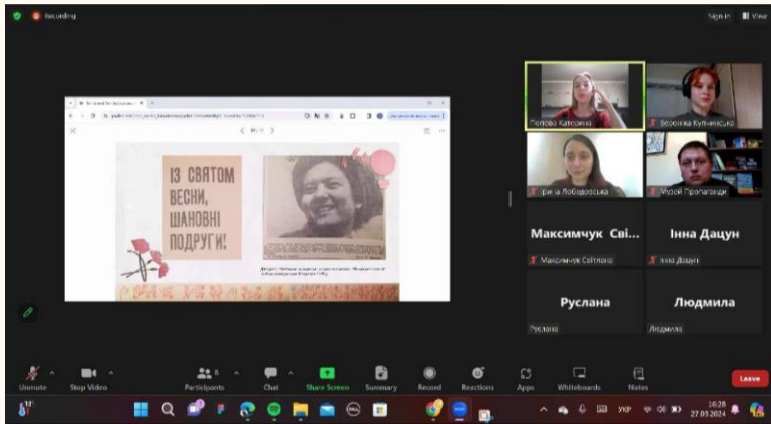
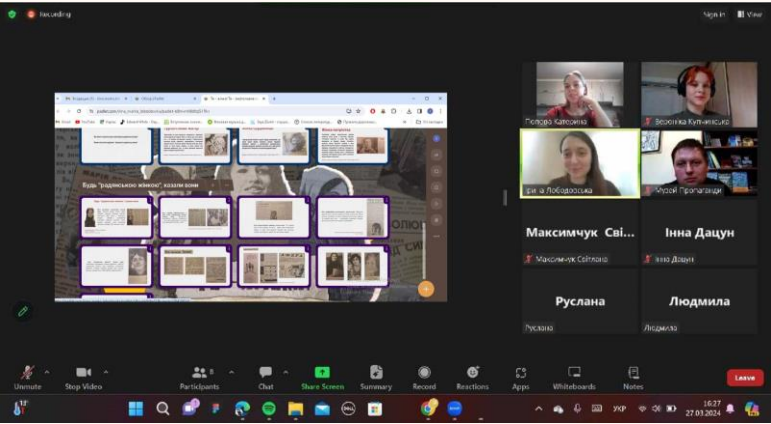
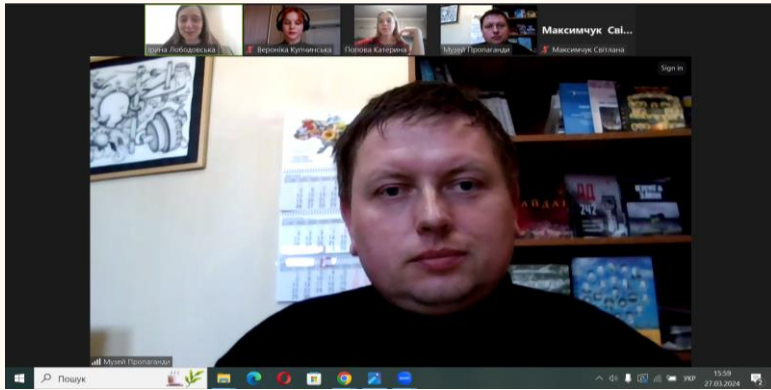
На перший погляд жінки позбулися тіні чоловіка. Вони самодостатні, освічені, незалежні.

«Нова жінка» стає особистістю, яка буде своє життя не «за» чоловіком, а «поряд» із ним. Вона слугує орієнтиром, прикладом моральних чеснот й нового способу мислення. Самореалізація жінок залежить від балансування між сім'єю, роботою і постійним самовдосконаленням.

Березень 2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Лободовська І. Ти – жінка! Ти – (не) головна героїня свого життя! URL: <http://surl.li/scutm>

Захід у співпраці із Музеєм пропаганди
Тематика зустрічі присвячена обговоренню образу жінки в радянський період

Цінні дослідницькі напрацювання з даного питання презентував пан Володимир Волянук, науковий співробітник КЗК "Музей пропаганди" ХОР.
Результати своєї проєктної пошуково-дослідницької роботи представили й учасниці проєкту – Попова Катерина та Купчинська Вероніка (учениці 10-А класу Миколаївського ліцею імені Миколи Аркаса).
Під час зустрічі розглянули питання:

- репрезентація образу жінки в періодичній пресі міста Миколаєва;
- аналіз феномену "подвійного тягаря" жінки;
- формування соціальних стереотипів та упередження щодо жінок в радянському суспільстві.

Березень 2024

П	В	С	Ч	П	С	Н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Список використаної літератури та джерел

1. Березіна З. Жінки Радянської України – активні будівники комунізму. – К., 1954. – 112 с.
2. Богуш А., Смовська О. Етичні бесіди в 1-3 класах. – К. : Радянська школа, 1981 р. 140 с.
3. Бородин А., Бородин Д. Баба или товарищ? Идеал новой советской женщины в 20-х - 30-х годах. URL: http://www.a-z.ru/women_cd1/html/borodini.htm.
4. Вавриш І. Аналіз образу жінки у культурі суспільства Радянської України. URL: <http://surl.li/scpec>.
5. Вороніна М. Жіноче питання в Донбасі та феномен Паші Ангеліної (20–30-ті рр. XX ст.). // Збірник наукових праць. Серія «Історія та географія»/ Харківський національний університет імені Г. С. Сковороди. Вип. 33. – Харків, 2008. С. 147– 153.
6. Воячкова Г. Движение – залог здоровья и красоты женщины. – 2-е изд. – М., 1962. – 113 с.
7. Єремєєва К. Трудівниця, жертва, споживачка: жіночі образи в радянській сатири. URL: <http://surl.li/scpdh>.
8. Жінка і праця: пошуки оптимального варіанту // Ленінське плем'я. 1981 7 лют. № 17. с. 3.
9. Ігнатенко І., Оприско О. «Ідеальна жінка»: уявлення про жіночу красу в срср у 1920–1930-ті роки. URL: <http://surl.li/scpfi>.
10. Кірсанова К. Повна рівність жінок в СРСР. – К., 1937. – С. 9.
11. Кісь О. Повертаючи власне минуле: жіноча історія як джерело сили для сучасного жіночого руху в Україні // Міжнародний жіночий день – і100рія у фотографіях. – К., 2010. – с. 15.
12. Кісь О. Рецепт радянської влади і незалежності в усних автобіографіях жінок України // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. Вип. 11–12.– Харків, 2008. – С. 17– 28.
13. Кісь О. Про ролі жінок у Радянському Союзі й незалежній Україні, історію протидії сексизму в рекламі та перспективи феміністичного руху після перемоги у війні. URL: <http://surl.li/scuxq>.
14. Кобченко К. Емансипація по-радянськи: жінки в фізичній культурі та спорті в СССР у 1920–1930 рр. // Українознавчий альманах. 2010. – Вип. 4. – С. 106 –115.
15. Колесник А. Коли газета в металі // // Ленінське плем'я. 1975 р. 12 серпня. № 96. С. 3.
16. Конституція (Основний закон) Союзу Радянських Соціалістичних Республік від 07.10.1977. . URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=n0001400-77>.
17. Лабур О. «Нова жінка»: унормовані образи жінки-суспільниці і жінки-трудівниці в радянській літературі України 1920–1930-х років // Краєзнавство. – 2010. – № 3. – С. 205–213.
18. Литвинова Г. Добрий початок // Ленінське плем'я. 1975 р. 12 серпня. № 96. С. 3.
19. Марущак В. Звітувати про геноцид. URL: <http://surl.li/scpzn>.
20. Маттінглі Д. “Жінки в колгоспах – велика сила”: хто вони – українські призвідниці Голодомору? URL: <http://surl.li/scpid>.
21. Москалець В. «Штучна краса»: використання косметики в Галичині на початку ХХ століття // Народна культура українців: життєвий цикл людини: історико-етнологічне дослідження у 5 т. / [наук. ред. М. Гримич]. Т. 3: Зрілість. Жіноцтво. Жіноча субкультура. – К., 2012. – С. 307–332.
22. Музичка М. Образ ідеальної домогосподарки в СРСР // Історична правда. – [Електронний ресурс]. URL: <http://www.istpravda.com.ua/research/2011/01/16/15369/>
23. Образ ідеальної домогосподарки в СРСР. URL: <http://surl.li/scpej>.
24. «Радянським жінкам» // Ленінське плем'я. 1978 р. 8 берез. № 29. С. 1.
25. Стяжкіна О. «Радянська жінка» і «лірична героїня»: Створення стереотипів в українській літературі 50–90-х років // Наукові праці. Збірник. Т.10: Історичні науки. – Миколаїв, 2001.– С. 146.
26. Стяжкіна О. Жінки в історії української культури другої половини ХХ століття. Монографія. – Донецьк. 2002. – 270 с.
27. Усе встигає Тетяна // Ленінське плем'я. 1987 р. 17 верес. № 112. С. 1.
28. Хлевних А. Чи важко бути відмінником? // Ленінське плем'я. 1978 р. 8 січня. № 3. С. 3.
29. Шершенюк В. «Наша улюблена вихователька» // Ленінське плем'я. 1975 р. 29 липня. № 90. С. 4.